

سُورَةُ الْجَاثِيَةِ ٤٥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام یگانه خدای جهان که بخشایش و مهر او بی‌کران

حم

﴿١﴾

بعدِ بسم‌الله، رحمان‌الرحیم هست رمزی بر حروف حا و میم
تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

﴿٢﴾

گشت نازل این کتابِ بس کریم از خداوند عزیز و هم حکیم
إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ

﴿٣﴾

هست اندر آسمان‌ها و زمین بس نشان‌ها از برای مؤمنین
وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَابَّةٍ آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ

﴿٤﴾

همچنین در خلق و ایجاد شما هم ز حیوانات، در نشو و نما
بهرِ عبرت هست آیت بی‌شمار بر همه اهلِ یقین هست آشکار

وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا أُنْزِلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ آيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

﴿٥﴾

اختلاف روز و شب در صبح و شام طلعت صبح از پسِ شامِ ظلام
آنچه نازل می‌کند از آسمان تا دهد روزی و رزق بر مردمان
می‌کند زنده زمین بعدِ ممات بادهای هم می‌وزند از هر جهات
کَلِّهِمْ باشند نشان از ذوالجلال نزد اربابِ خرد، اهلِ کمال

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ قَبَائِيَّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ

﴿٦﴾

این نشان‌ها جمله از یکتا خداست بر تو خوانیم که بحق و رهنماست
بر چه قولی بعد از آیاتِ اله؟ آورند ایمان و پیمایند راه؟

وَيَلِّ كُلِّ أَفَّاكِ أَثِيمٍ

﴿٧﴾

وای و نفرین! بر دهانِ پرگناه آن دروغگویی که گوید از تباه

يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِيرَةٌ بِعَذَابِ أَلِيمٍ

﴿٨﴾

آن که چون گردد تلاوت آیه‌ها روی گرداند زِ حَقِّد و کینه‌ها
می‌کند اصرار بر کفر و عناد گشته سرکش آن پلیدِ بدنهاد
هرگز آیاتِ گوئیا نشنیده وی گو، عذابی بس آلیم داری زِ پی

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ

تا که از آیاتِ ما بنموده یاد بس بگیرد مسخره آن از عناد
 این چنین قومِ عنود در یومِ دین هست عذابشان اَلیم و هم مُهین
 مَنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ ۖ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ ۚ
 وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

پیشِ رو از بهرِ ایشان دوزخست زانچه اندوختند، نیارند سود دست
 هم نه آن چیزی که جز ذاتِ اله برگرفتند چون خدایان از گناه
 همچنین دوستانی که غیر از خدا بهر خود کردند آنها را به پا
 از خداوند بر چنین قومِ لئیم قهرِ او آرد عذاب‌های عظیم
 هَذَا هُدًى ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِّنْ رَّجْزٍ أَلِيمٌ

رهنمایی‌هاست اندر این پیام نگرند گر بر چنین روشن کلام
 گر شوند کافر بر آن آیاتِ حق بر عذاب دردناکند مستحق
 اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ
 تَشْكُرُونَ

آن خدایی که مُسَخَّر کرده تام بهرتان دریا زِ اکرامِ تمام
 کشتی‌ها در آبِ دریای روان گشته راهی از برای رزقتان
 بر شما پس واجب آمد در جهان شکر بی حد و سپاسِ بی کران

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ

﴿۱۳﴾

رام فرمود بهرتان نیز اجمعین آنچه باشد در سماوات و زمین
این نشان‌های شگرف هست آشکار بر همه اهل خرد در روزگار

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

﴿۱۴﴾

گو رسولاً! تو به جمع مؤمنان عفو کنی اینک گروه جاهلان
که ندارند هیچ امید بر گفته‌ها که رسد ایام حق و وعده‌ها
می‌دهد اجری خداوند بر حساب بهر هر کس، هر چه کرده اکتساب

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ۖ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ

﴿۱۵﴾

هر که کار نیک نموده، خیرجوست حاصل اعمال نیکش بهر اوست
آن که فعل بد گرفت در راه، پیش او رساند بس زیان بر نفس خویش
ماحصل، هر چه بکارید در جهان با همان رجعت کنید بر ربّتان

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَٰئِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى
الْعَالَمِينَ

﴿۱۶﴾

ما به اسرائیلیان دادیم کتاب هم نبوت با همه آیات ناب
کردیم اعطا رزق طاهر هم گران برتری‌ها نیز بدادیم در جهان

وَأَتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ ۖ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّ رَبَّكَ
يُقْضَىٰ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

﴿۱۷﴾

همچنین کردیم عطا در امرِ دین معجزاتی روشن و هم بی‌قرین
پس نکردند اختلافی و عدول جز ز بعدِ علمشان اندر اصول
بعدِ آن از رشک بنمودند ستم اختلافاتی شدید شد بین هم
از برای این خلاف و این ستیز حق کند حکم، بینشان در رستخیز

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

﴿۱۸﴾

بعدِ ایشان، بر شریعت رهنما تو بگردیدی ز حکم و امرِ ما
پیروی کن از شریعت در کمال که نباشد هیچ نقصان و ضلال
هم مکن از جاهلان تو پیروی که ندارند هیچ علمِ معنوی

إِنَّهُمْ لَن يَغْنُوعَنَّكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۖ إِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ

﴿۱۹﴾

هم نمی‌باشند قادر آن فِرَق که ز چیزی فارغت سازند ز حق
ظالمان برخی به برخی از نفاق بر عناد با حق نمایند اتّفاق
لیک ایزد بهرِ اصحابِ یقین رهنما باشد، ولیّ المتّقین

هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْقَوْمِ يُوقِنُونَ

﴿۲۰﴾

این بصیرت هست هویدا و عیان از برای خلق و جمله مردمان
هادی، سوی ذاتِ ربّ العالمین رحمت کامل به اصحابِ یقین

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً
مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ ۚ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ

﴿۲۱﴾

کرده‌اند آیا گمان آن جاهلان؟ که نمودند کارهای زشت عیان
آنکه آریم در تساوی آن خسان در حساب با آن گروه صالحان
یا مساوی در حیات و در ممات حکمشان باطل بود از هر جهات

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

﴿۲۲﴾

ذات ایزد این سماوات و زمین خلق فرمودست ز روی حق یقین
عاقبت هر نفس ز خود ببند جزا بر هر آنچه جمع بنمود این سرا
مردمان اندر ثواب و در عقاب هیچ نمی‌بینند ستم اندر حساب

أَفَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ
بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

﴿۲۳﴾

بنگری او را رسولا! با شگفت؟ خواهش دل را خدای خود گرفت
در ضلالت پس نهاد او را خدا علم او تبدیل به جهل شد از خطا
گوش و دل را مهر فرموده ز خشم پرده‌ی ظلمت کشید بر روی چشم
چه کسی خواهد شود هادی او؟ بعد از آنکه حق کند طرد آن عدو
پند نمی‌گیرند آیا بندگان؟ زین تذکرها که می‌گردد بیان

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ ۚ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ ۚ
إِنَّهُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ

﴿۲۴﴾

بازگفتند که جز این نبود حیات غیر دنیا زندگی و هم ممات
 بر هلاکت جانمان در دهر نیز کس نگیرد هم نباشد رستخیز
 این سخن نبود ز علم و از کمال بلکه می‌گویند ز اوهام و خیال
 وَإِذَا تُلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا ائْتُوا بِبَآئِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

﴿۲۵﴾

تا تلاوت گردد از بهرِ خسان آیه‌های روشن و برهان چنان
 حجتی دیگر ندارند بر بیان این‌چنین آرند بهانه در میان
 زنده سازید بهرِ ما اجدادمان گر شما هستید ز جمعِ صادقان
 قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

﴿۲۶﴾

ای رسول! لازم است آری خطاب زان بهانه این‌چنین ده تو جواب
 حق کند زنده و گیرد زندگی گرد آرد مردگان را جملگی
 اندر آن روز قیامت که در آن نیست هرگز شک و ظنی و گمان
 لیک اکثر مردمان بس غافلند علم ندارند و از آن ناآگهند
 وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُخْسِرُ الْمُبْطِلُونَ

﴿۲۷﴾

ملک یزدان است همگی اجمعین آسمان‌ها و بساط این زمین
 تا که آن ساعت رسد وقت قیام مهلت هر کس بگردیده تمام
 اهل باطل با جمیع منکران دیده خسران و زیان‌های گران
 وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَآئِيَةً ۚ كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰ إِلَىٰ كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

اندر آن روز تو ببینی اُمتان که به زانو آمدند اندر میان
می‌روند سوی کتابِ فعلشان می‌رسد آنکه خطابی این‌چنان
که هم امروز حاصل اعمالتان می‌کند تعیین جزا و حَقّتان

هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

این کتابِ ما سخن گوید بحق بر شما ای مردمان! از هر ورق
نیک و بد هر چیز از اعمالتان ضبط گشته جملگی بهر بیان
فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ

هر کسی که اهل ایمان گشته او در جهان بنموده کارهای نکو
ذاتِ ایزد رحمتش را در کمال می‌کند باز بهر آن فرخنده‌بال
این سعادت و چنین فتح آشکار رحمتی باشد عظیم از کردگار

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ

زان کسانی که شدند از کافران ما بپرسیم این سؤال را بی‌گمان
که تلاوت هیچ نشد آیاتِ ما؟ تا بگردد بر شما آن رهنما
کرده عصیان با تکبر در زمین؟ پس شما باید ناپسند و مجرمین

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنَّ نَظْنَ إِلَّا ظَنًّا
وَمَا نَحْنُ بِمُستَيِقِّينَ

و چو گفتند بر شما ای منکرین! وعده‌ی پروردگار حَقّست یقین
 همچنین روز قیامت، وقت آن هیچ نباشد شک و ظنّی اندر آن
 باز پرسیدید، که چیست روز قیام ما نمی‌فهمیم ز مفهوم کلام
 این بود از بهر ما همچون خیال پس یقین هرگز نیاریم بر محال

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

﴿۳۳﴾

می‌شود آنگاه بر ایشان پدید حاصلِ اعمالِ زشت و هم پلید
 آنچه را کردند تمسخر از عِقاب می‌کند تسخیرشان اندر عذاب
 وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ نَّاصِرِينَ

﴿۳۴﴾

همچنین آن روز می‌آید خطاب که شما را ما کنون اهلِ عذاب!
 بر فراموشی سپاریم جملگی چون شما اندر حیات و زندگی
 بر فراموشی سپردید از خطا این‌چنین روزِ ملاقات با خدا
 بر شما گردد جهنّم آشکار هیچ نبینید یابوری در قعرِ نار
 ذَلِكُمْ بِأَنكُم اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَغَرَّتْكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۚ فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ
 يَسْتَعْتَبُونَ

﴿۳۵﴾

این عذاب و این‌چنین کيفر شدید گشته واجب بر شما قوم پلید
 چون نمودید مسخره آیاتِ ناب در جهان از کبرِ بی‌حد و حساب
 هیچ رهایی نیست امروز بهرتان هم نمی‌گردد قبول هر عذرتان

فَلِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

هست ستایش خاص ایزد بالیقین اوست ربّ آسمان، ربّ زمین
 همچنین خلاق عالم اجمعین حقّ مطلق، ذات ربّ العالمین
 وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

در جلال و کبریا اوست بی قرین در همه کُلّ سماوات و زمین
 او عزیز و مقتدر هست و حکیم بر همه ذرات عالم نیز علیم